

**РОКСОЛАНА ЗІ СТАНІСЛАВА
(РОКСОЛАНА ЛУЧАКІВСЬКА-АРМСТРОНГ)**

Роксолана Лучаківська-Армстронг українська художниця з діаспори яка народилась в м. Станіславі (тепер Івано-Франківськ) має чималий творчий доробок. У статті йдеться про творчий шлях художниці, її живописну, графічну, дизайнерську творчість.

Ключові слова: *Роксолана Лучаківська-Армстронг, мистецтво, діаспора*

До мистецьких генерацій, що сформувались на переломі 50-х і 60-х років ХХ століття належить українська мисткиня Роксолана Лучаківська-Армстронг, яка волею долі у юному віці потрапила до Америки, а більшість свої мистецьких творів виконала проживаючи в Іспанії.

Народилася Роксолана у Станіславі, але дитинство пережила в еміграції в таборах Карльсфельді та Берхтесгадені.

У 1951 році вона прибула з батьками до Америки. У Філадельфії, де поселилася родина Лучаківських, Роксолана ходила до школи св.Сестер Василянок. Вона була активною пластункою, відвідувала школу українознавства, а також ходила до Мистецької Студії від часу її заснування, де Роксолану навчали мистецтву знані мистці П.Мегик, П.Андрусів, Я.Кирилук та інші. Петро Андрусів, згадуючи Роксолану, зазначав що вона була однією з трьох найкращих учениць Студії.

Після закінчення середньої школи в 1957 році Роксолана отримала стипендію від міста Філадельфії для навчання в Пенсильванській Академії мистецтв. Там навчали її визначні професори Ваткінс, Блекберн, Блок та ін. Одночасно вечорами вона студіювала теоретичні предмети в Пенсильванському університеті, де в 1961 році отримала диплом бакалавра з відзнакою. Вже тоді молода мисткиня вважала, що мистецька творчість – це не серія щасливих випадків, – це повільний поступ, що майже виключно залежить від самодисципліни і важкої праці над собою.

Під час навчання Роксолана Лучаківська вийшла заміж за свого колегу, американського скульптора Ріда Армстронга і виїхала з ним 1964 року до Іспанії в місто Малагу.

Перебуваючи в Іспанії, молоде мистецьке подружжя активно творчо працює кожен у своєму мистецькому напрямі. Чоловік у скульптурі, а Роксолана займається малярством. Малює аквареллю, опановує акрилові фарби, які щойно з'явилися в арсеналі мистецьких матеріалів для художників. Серйозним зацікавленням для неї стає мозаїка, фреска, вітраж, завдяки чому її ім'я стало відомим в мистецьких колах Іспанії. Мисткиня бере участь у виставках у Іспанії, а перед тим у США у Філадельфії, Нью-Йорку, має добрі рецензії на свої твори. Преса приділяє Роксолані чимало уваги і похвал. Виразність і простоту її творів порівнюють з творами Сезана та Матіса. У рецензіях і репортажах, що торкаються творчості панів Армстронгів, які належать до ОУМА (Об'єднання Українських Мистців Америки) всюди підкреслено, що Роксолана – українка.

На початку весни 1970 року Роксолана Лучаківська-Армстронг приїхала на деякий час до США, бо її чоловік професор Армстронг був запрошений дати цикл лекцій у Пристонському університеті. Принагідно Роксолана влаштувала виставку своїх творів. У статті присвяченій художниці між іншого, йшлося про її молодечо-живий вигляд, ніжне обличчя в обрамуванні пасем каштанового волосся, подовгуваті, повні виразу очі, і подивом, що така молода мисткиня є вже матір'ю трьох синів, з яких найстаршому 9, а найменшому 3 роки.

Експозиція її творів на виставці чимала розмірами, представлено 36 експонатів, демонструє її досягнення у вітражі, мозаїці і образотворчому мистецтві та була однією з кращих в українському Інституті Америки.

Про Роксолану Лучаківську-Армстронг і її чоловіка Ріда Армстронга, між іншим кажуть, «що вони будують міст над прірвою між мистецькими творами високої якості й публікою». Справа у тім, що вітраж є доволі трудоемким і дороговартісним мистецтвом, яке було доступним лише багатим людям. Експериментуючи і випробовуючи різноманітні художні матеріали, Роксолана Лучаківська-Армстронг опанувала техніку виготовлення вітражів з пластику.

Це значно здешевило декор і відкрило нові творчі можливості для художника.

Роксолана з захопленням розповідає, що праця з пластиком повна емоцій і порівнює її з катанням на ковзанах. Інколи хімічна реакція, злиття, переливи барв можуть бути неочікуваними, не такими, на які сподівається мистець. Тому творчість з таким матеріалом вимагає постійної уваги і напруженого контролю у процесі виконання. Чоловік пані Роксолани робить подібні експерименти в скульптурі, використовуючи приміром замість дороговартісної бронзи легкі матеріали при мінімальній втраті ефекту від пластичного твору.

В Іспанії Роксолана відома мисткиня, яка отримувала численні замовлення на мозаїки і вітражі. З поміж інших, варто відзначити два вітражі в будинку резиденції Вежа в Малазі, 12 вікон-вітражів у церкві Торремолінос. Ця ж церква декорована скульптурами Ріда Армстронга. На замовлення пані Арнігез з Мадриду, Роксолана виконала вікно-вітраж у її віллі на Майорці. Для доктора Мартіна Ойос мисткиня виконала стіну-вітраж у Малазі. Найбільшим із виконаних Роксоланою вітражів є твір 15 м довжиною. Окрім вітражів і мозаїк, у творчому доробку художниці станкове малярство, пейзажі, натюрморти; твори сакральної тематики; графіка, плакати тощо.

Роксолана вважає, що роль мистця – давати естетичне задоволення, естетичне враження людям, без чого мистецтво втрачає свій сенс. Будучи новатором у мистецтві, до сучасного мистецтва вона відноситься неоднозначно. Її турбують процеси нівелювання естетичних норм у мистецтві, де епатажне новаторство є перед усім. Як приклад наводить «творчість» бульдозерами у пустелі, коли «мистець» їздить бульдозером по піску і «творить» якісь форми. Результати такої «творчої» діяльності є не лише випадковими, але й нема кому їх оглядати.

Окрім мистецтва, пані Роксолану цікавить література. Вона любить музику, без якої не уявляє свого життя. Працює, слухаючи музику у гаражі, який мистецьке подружжя пристосувало під мистецьку майстерню, в маленькому селі неподалік Малаги. Шанує мисткиня народне мистецтво, особливо вишивку, але, мабуть, на її творчість визначальний вплив мало не так народне, як візантійське мистецтво.

Глибокий аналіз творчості мисткині зробив патріарх українського мистецтва, маляр, мистецтвознавець, літературознавець, поет і письменник уродженець Прикарпаття і чільний представник української діаспори Святослав Гординський. «Малярство Роксолани Лучаковської, – вважає він, – близьке до експресіоністичних напрямків, вона любить гострі контрасти і часто підкреслює кольори чорними або темно-брунатними контурами і плямами, що є улюбленим засобом також в іспанському малярстві. Її форми неспокійні і нервозні, але водночас здисципліновані. У своїх малюнках вона часом наближається до абстрактних форм, проте її типи і краєвиди створені на реальному ґрунті. Зате зовсім вільно вона поводить з формами і кольорами там, де творить не з природи, а з уяви – у вітражі. Тут усе перетворюється у фантастичні феєрії барви, переданих з чималою стихійною силою, яка перетворює ті барви на якісь космічні хвилі зде матеріалізованої субстанції».